

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528) www.economy.nayka.com.ua | № 9, 2018 | 28.09.2018 р.

УДК 330.1; 37.07:005.4

*Є. Б. Хаустова,
к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту,
Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ*

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ АВУАРІВ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Yevheniia Borysivna Khaustova,
Ph.D (Economics), Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting and Audit,
Kyiv National University of Technologies and Design*

CLASSIFICATION OF INTELLECTUAL PROPERTY HOLDINGS OF A HIGHER EDUCATION INSTITUTION

Аналіз наукових джерел показав існування різних класифікацій інтелектуальних авуарів за окремими напрямками економічної діяльності. Оскільки дослідження проблеми інтелектуального капіталу відносяться до міждисциплінарних, то окремі структуризації видів інтелектуальних авуарів сформовані багатьма науковцями. Саме класифікація видів інтелектуального капіталу без прив'язки до класифікації інтелектуальних авуарів (ресурсів, активів) та до норм фінансового законодавства не дозволила вітчизняним науковцям пояснити наявність людського капіталу в складі інтелектуального капіталу суб'єкта господарювання та зупинитися на розумінні таких його видів, як «створений самостійно і залучений ззовні» або «власний і строковий», що за сутністю ідентичні поняттям «власний та залучений капітал» з відповідним розподілом інтелектуальних активів на власні та залучені.

Розроблена система ознак класифікації інтелектуальних авуарів для державних закладів вищої освіти дозволяє характеризувати інтелектуальний капітал за активами, а інтелектуальний потенціал за ресурсами, при розподілі яких за певними групами та обґрунтуванні останніх враховано особливості фінансового законодавства для державного сектору економіки; збільшує інформативність структурного аналізу інтелектуального капіталу за власною та залученою частиною, за змінною та постійною частиною, за його традиційними складовими (людський та організаційний капітал, капітал відносин).

The analysis of scientific sources showed different approaches to the classification of intellectual property in different areas of economic activity. Since the research of the intellectual capital problem relates to interdisciplinary, some structuration of types of intellectual property is formed by many scholars. It is precisely the classification of types of intellectual capital without being tied to the classification of intellectual assets (resources, assets) and the norms of financial legislation, which did not allow domestic scientists to explain the availability of human capital in the intellectual capital of the subject and to dwell on the understanding of such types as «created independently and from outside» or «own and timely», which in essence are identical to the concept of «own and borrowed capital» with the corresponding distribution of intellectual assets on their own and involved.

The developed system of signs of the classification of intellectual property holdings for state institutions of higher education allows to characterize intellectual capital by assets, and the intellectual potential of

resources, in the distribution of which according to certain groups and the justification of the latter, the features of financial legislation for the state sector of the economy are taken into account; increases the informativeness of the structural analysis of intellectual capital by its own and the attracted part, by variable and constant part, by its traditional components (human and organizational capital, capital of relations).

Ключові слова: *інтелектуальний капітал, інтелектуальних активів, інтелектуальні ресурсів, ознаки класифікації інтелектуальних авуарів, класифікація інтелектуальних авуарів, заклади вищої освіти.*

Keywords: *intellectual capital, intellectual assets, intellectual resources, features of classification of intellectual property, classification of intellectual property, institutions of higher education.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Продукування нових інтелектуальних авуарів є результативним завданням освітньої та науково-дослідної (науково-технічної) діяльності закладу вищої освіти (ЗВО). В освітній діяльності такими новими інтелектуальними авуарами стає вища освіта «нових» трудових ресурсів (як сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей відповідно до ст.1 Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014р. №1556-VII), а також «новий» професійний досвід (знання) науково-педагогічних працівників, що накопичується та використовується під час кожного освітнього циклу. Успішна реалізація в професійній діяльності випускниками своїх інтелектуальних можливостей (ресурсів), до формування якого мав відношення ЗВО, пов'язана ще з одним його інтелектуальним авуаром, а саме з діловою репутацією та появою нових зовнішніх зв'язків (стосунків), інформаційних каналів.

Оскільки дослідження проблем інтелектуального капіталу відносяться до міждисциплінарних, то класифікації окремих видів інтелектуальних авуарів сформовані: в юриспруденції (господарському та цивільному праві) для об'єктів інтелектуальної власності та прав на них, в економіці та управлінні (обліку) для нематеріальних активів (невідчутних активів). Окремі групування інтелектуальних авуарів присутні в діяльності оцінщиків майна та маркетологів, як то імідж, ділова репутація або гудвіл, бренд, тощо. Отже, існуючі підходи та розроблені ознаки класифікації інтелектуальних авуарів враховують тільки потреби певних напрямів економічних досліджень та практичної роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Аналіз наукових джерел показав відсутність досвіду з класифікації інтелектуальних авуарів за системою ознак, яка задовольняла потреби різних напрямів економічних досліджень. Окремі структуризації інтелектуальних ресурсів представлена в роботі Норіциної Н. І. [1] та Возної В. В. [2]. Так, авторками в ході структуризації інтелектуальні ресурси поділяються на: об'єкти інтелектуальної власності, інтерспецифічні ресурси, інфраструктурні ресурси, маркетингові ресурси.

Саме класифікація видів інтелектуального капіталу без прив'язки до класифікації інтелектуальних авуарів (ресурсів, активів) та до норм фінансового законодавства не дозволила вітчизняним науковцям пояснити наявність людського капіталу в складі інтелектуального капіталу суб'єкта господарювання та зупинитися на розумінні таких його видів, як «створений самостійно і залучений ззовні» [3, с.50] або «власний і строковий» [4], що за сутністю ідентичні поняттям «власний та залучений капітал» з відповідним розподілом інтелектуальних активів на власні та залучені.

В наукових джерелах з питань управління інтелектуальним капіталом ЗВО можна зустріти такі класифікаційні групи інтелектуальних авуарів як знання та досвід, документація та права, наукомістка продукція, інформаційні системи та технології, інформація та зв'язки [5].

Мета статті. Розмаїття та фаховий характер практичного використання інтелектуальних авуарів, існування їх у вигляді активів та ресурсів, власних та залучених активів, юридично захищених та незахищених об'єктів інтелектуальної власності, зокрема в умовах діяльності ЗВО, потребують обґрунтування та розробки загальної системи ознак їх класифікації з визначенням змісту відповідних видів (груп).

Виклад основного матеріалу дослідження. У порівнянні інтелектуальних авуарів з іншими факторами виробництва було виділено систему ознак їх класифікації, яку може розглядатися як загальну для всіх сфер інтелектуальної діяльності. Нижче наведено перелік розроблених ознак та визначень відповідних видів інтелектуальних авуарів (табл.1):

Таблиця 1
Ознаки класифікації інтелектуальних авуарів

Класифікаційна ознака	Види інтелектуальних авуарів
За фактом виникнення та використання (отримання економічних вигід) або формування інтелектуального потенціалу капіталу:	– інтелектуальні ресурси; – інтелектуальні активи; – ресурси відносин (ринкові ресурси); – активи відносин; – організаційні ресурси; – організаційні активи.
За змістом та характером:	– дані; – інформація; – знання (індивідуальні та колективні, явні або раціональні та неявні або неформалізовані); – інформаційні канали та джерела пошуку (ділові та службові зв'язки, відносини).
За походженням та правом власності (володіння, користування та контролювання) або за об'єктами управління та обліку:	– залучені інтелектуальні активи; – інтелектуальні ресурси; – власні або зовнішні активи відносин; – залучені або внутрішні активи відносин; – ресурси відносин; – організаційні активи; – організаційні ресурси.
За формами відчуження:	– залучені авуари, які мають активну форму відчуження; – власні авуари, які мають пасивну форму відчуження.
За участю в інтелектуальному виробництві:	– предмети інтелектуальної та іншої розумової; – засоби інтелектуальної та іншої розумової праці; – продукти як результати інтелектуальної праці.
За сферою використання:	– у сфері надання освітніх, наукових, науково-технічних та інших послуг; – у сфері матеріального виробництва; – у сфері управління та обслуговування інших сфер.

(авторська розробка)

За фактом виникнення та використання (отримання економічних вигід) або формування інтелектуального потенціалу та інтелектуального капіталу серед інтелектуальних авуарів виокремлюються:

- інтелектуальні ресурси – ресурси, існування та використання яких пов'язано з минулим або з вже існуючим знанням та досвідом;
- інтелектуальні активи – активи, існування та використання яких пов'язано з новим знанням та досвідом;
- ресурси відносин (ринкові ресурси) – ресурси, існування та використання яких пов'язано з минулим або з вже існуючим колективним досвідом (знаннями та інформаційними каналами);
- активи відносин – активи, існування та використання яких пов'язано з новим (оригінальним, загально недоступним) колективним досвідом (знаннями та інформаційними каналами);
- організаційні ресурси – можливості використання інтелектуальних авуарів, виходячи з минулого або з вже існуючого (поширеного) досвіду;
- організаційні активи – можливості використання інтелектуальних авуарів, виходячи з нового (оригінального, загально недоступного) досвіду та знань.

Всі наведені інтелектуальні авуари складають інтелектуальний потенціал, реалізована частина якого у вигляді інтелектуальних та організаційних активів, а також активів відносин (ринкових активів) формує інтелектуальний капітал. Відмінність інтелектуальних активів від інтелектуальних ресурсів полягає в неповторності або унікальності, новизні або оригінальності, можливості визначення вартості та в очікуванні економічних вигід від використання. Наприклад, інтелектуальний людський актив ЗВО є новим або унікальним досвідом працівників, що з'являється в ході їх інтелектуальної роботи, а прикладами інтелектуальних людських ресурсів – звичайні знання працівників, загально доступні наукові бази даних, архіви, репозитарій наукових праць, бібліотечні фонди, тощо.

При цьому інтелектуальні людські активи та активи відносин відіграють активну роль та безпосередньо відповідають за відтворення та нарощування інтелектуального капіталу в цілому, а організаційні активи складають його пасивну або постійну частину, яка забезпечує функціонування активної або змінної. Так, інтелектуальні людські активи та активи відносин мають як активна частина капіталу мають властивості самовідновлення, саморозвитку і самонавчання, в той час як відновлення організаційних активів (технологій, баз даних, зареєстрованих об'єктів комерційної власності – патентів, товарних знаків) не відбувається самостійно та потребує наявності людських активів.

За змістом та характером інтелектуальні авуари поділяються на дані, інформацію, знання (індивідуальні та колективні, явні та неявні), інформаційні канали та джерела отримання-пошуку (ділові та службові зв'язки, відносини). Дані існують як результат простого збору визначених фактів про суб'єкти, об'єкти, явища і процеси (наприклад, бази даних, документи, сукупність показників). Інформація виступає будь-якими даними та/або відомостями, які «можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді», вона

«виступає нематеріальним благом і не зводиться до матеріального (фізичного) об'єкту, на якому вона зафіксована» (ст. 200 ЦКУ від 16.01.2003 р. №435-IV) (наприклад, тематичні документи або їх добірка, будь-які види видань та літератури, структуровані бази даних або показників, інтернет-сторінки, сайти, охороні документи інтелектуальної власності, рекламна інформація тощо).

Явні або раціональні (формалізовані) знання (або досвід), в свою чергу, є «комбінацією даних (інформацією у формі, придатній для автоматизованої обробки її засобами обчислювальної техніки) або інформацією, до якої додається точка зору, навички та фаховий досвід експерта» [6, с.31; 7], що створює споживчу вартість або результат інтелектуальної діяльності (наприклад, звіти, твори, патенти).

Вирізняють індивідуальні та колективні знання, тобто знання окремої людини (працівника) та знання колективу (організації). Виділяють різні види знань: наукові, повсякденні, інтуїтивні, релігійні та інші [8]. Наукові знання групуються на загальнонаукові, математичні, фізичні, хімічні, економічні, технологічні, тощо. Особливу групу знань індивідуума складають системні (вміння користуватися оргтехнікою, знання комп'ютерних програм та інформаційних технологій) та знання іноземних мов. Колективні знання (використовується ще термін «корпоративні знання» або «знання організації») являють собою інформацією, яка за допомогою спеціально створених організаційних структур (системи заходів) накопичується, розповсюджується та використовується з синергетичним ефектом в середині організації в процесі інтелектуальної та іншої розумової діяльності.

Неявні або нераціональні (неформалізовані) (духовні) знання, які породжуються невліковими категоріями такими, як внутрішні переконання, очікування, інтуїція, цінності, можуть корегуватися з особистістю, колективом та суспільством в цілому, їх складно описати через певні символи, їх поширення можливе лише в ході наочної синхронної комунікації [9], у тому числі особистої та публічної з урахуванням особливостей психології конкретної людини та аудиторії. Неявні знання так само, як і явні знання можуть бути особисті, колективні та суспільні. Тому крім даних, інформації та знань серед інтелектуальних авуарів виникає необхідність виділення за змістом і характером такого їх виду як інформаційні канали (у вигляді внутрішніх зв'язків між персоналом та структурними підрозділами, зовнішніх відносин (зв'язків) з контрагентами (партнерами, клієнтами, ЗМІ, громадськими організаціями) під час виробничої (основної), виставкової та рекламної діяльності, а також такого їх виду як джерела пошуку-отримання-передачі інформації (знань, даних) (у вигляді наукових баз даних, архівів, репозитаріїв наукових праць, сайтів, єдиної інформаційної мережі управління, електронно-пошукових систем, зокрема, бібліотечних фондів, тощо).

За походженням та правом власності (володіння, користування та контролювання) або за об'єктами управління та обліку інтелектуальні авуари поділяються на:

- залучені інтелектуальні активи у вигляді нових індивідуальних знань та досвіду, які передає працівник в ході своєї інтелектуальної праці;
- інтелектуальні ресурси у вигляді загальновідомих індивідуальних знань та досвіду, якими володіє працівник в результаті своєї інтелектуальної праці, а також будь-яка інша загальнодоступна та відома інформація, наприклад, публічна та офіційна інформація, загальнодоступна зовнішня та внутрішня інформація у вигляді довідникової інформації, тощо;
- власні або зовнішні активи відносин – оригінальні колективні знання, що присвоюються у вигляді придбаного гудвілу;
- залучені або внутрішні активи відносин – неявні колективні знання у вигляді колективних зв'язків та каналів інформації, які формуються та використовуються в ході інтелектуальної співпраці з освітніми та науковими організаціями, а також аудиторськими, маркетинговими, рекламними та іншими організаціями, які надають інтелектуальні послуги;
- ресурси відносин, у тому числі незареєстрований бренд (торгова марка), імідж, ділова репутація;
- організаційні активи у вигляді зареєстрованих об'єктів інтелектуальної та промислової власності, що охороняються законодавством, у тому числі придбані (ліцензійні);
- організаційні ресурси у вигляді ліцензій та дозволів на монопольну інтелектуальну діяльність або монопольне володіння факторами інтелектуального виробництва, а також у вигляді індивідуальних знань - власних «ноу-хау» та інших знань обмеженого доступу (тимчасового) без державної реєстрації прав інтелектуальної власності.

Протилежними власним активам є залучені. Необхідність виділення залучених активів пов'язана з тим, що основним чинником інтелектуального виробництва є індивідуальні знання (досвід) людини як суб'єкта інтелектуальної праці або колективні знання суспільства та організацій, що формуються в системі відповідно соціально-економічних та виробничих (ділових) відносин. Так, залучений із зовні інтелектуальний актив «знання людини» є власністю працівника, але привласнюється через результати його інтелектуальної праці власником інтелектуального виробництва (інтелектуального капіталу). А такий залучений із зовні актив відносини як колективні знання формується в ході інтелектуальної співпраці з партнерами та забезпечує обмін знань (інформації) між учасниками ринку інтелектуального капіталу та є об'єктом колективного використання та контролю. В той час організаційні активи у вигляді зареєстрованих об'єктів інтелектуальної та промислової власності є безперечно власними.

За формами відчуження інтелектуальним авуарам притаманна:

- активна форма через використання: залучених інтелектуальних ресурсів – особистих «старих» (загальновідомих) знань працівників та залучених інтелектуальних активів – особистих «нових» знань працівників, які створюються та передаються ним в процесі інтелектуального виробництва, а також колективних знань у вигляді ділової репутації, бренду, гудвілу;

– пасивна форма через використання власних інтелектуальних та організаційні активів (прав на об'єкти інтелектуальної власності - книг, підручників, статей, патентів), інтелектуальних та організаційних ресурсів (бази даних, інформації про процедури та технології управління, тощо).

За участю в інтелектуальному виробництві інтелектуальні авуари поділяються на :

– предмети інтелектуальної та іншої розумової праці (дані, знання, у тому числі нераціональні знання у вигляді ділової репутації, інформація);

– засоби інтелектуальної та іншої розумової праці (наприклад, інформаційні системи та інформаційно-комп'ютерних технології, PR-технології, технології та методи-стилі управління та організації);

– продукти як результати інтелектуальної праці (наукові відкриття, винаходи, промислові зразки, нова техніка, наукові публікації) та іншої розумової праці (звіти, плани, доповіді, інші документів діяльності та управління).

За розробленими ознаками класифікації в таблиці 2 наведено приклади основних інтелектуальних авуарів з урахуванням особливостей фінансового регулювання діяльності ЗВО.

Таблиця 2.

Приклади основних інтелектуальних авуарів закладу вищої освіти за ознаками їх класифікації

Ознаки класифікації	Приклади основних інтелектуальних ресурсів та активів
По факту виникнення та використання (отримання економічних вигід) або формування інтелектуального потенціалу та інтелектуального капіталу:	
інтелектуальні ресурси	– навчально-методичні комплекси (робочі програми, підручники та навчальні посібники, методичні вказівки, тести в системі електронних навчальних ресурсів та неелектронні навчальні ресурси) для дисциплін, що викладаються не один рік; – загальні наукові бази даних, архіви, репозитарій наукових праць, бібліотечні фонди; – власні наукові видання;
інтелектуальні активи	– новий або унікальний досвід науково-педагогічних працівників, що з'являється в ході інтелектуальної діяльності;
ресурси відносин або ринкові ресурси	– імідж (здатність емоційно приваблювати); – ділова репутація (готовність партнерів та контрагентів повертатися до співпраці); – бренд (широке визнання та високий рівень емоційної довіри);
активи відносин або ринкові активи	– налагоджені зв'язки зі своїми контрагентами (абітурієнтами, освітніми закладами, підприємствами та установами, що забезпечують працевлаштування випускників та ін.), а також представниками контактних аудиторій (засобами масової інформації, кредитно-фінансовими установами, політичними рухами, органами влади тощо); – <i>придбаний гудвіл (вартість ділової репутації або бренду) як комплексний актив без урахування вартості прав власності на продукти інтелектуальної праці (патенти, торгові знаки, промислові зразки, авторські права та ін.) не визнається у діяльності державного ЗВО відповідно до фінансового законодавства України в державній сфері, але може виступати активом відносин в приватній сфері.</i>
організаційні ресурси	– статус закладу (національний, регіональний, відомчий, приватний); – налагоджена система працевлаштування випускників; – система мотивації творчої праці відповідно до положень КЗОП; – уявлення про рівень психологічного комфорту освітнього середовища серед студентства (абітурієнтів); – власна система заходів з покращення соціально-психологічного клімату в колективі; – відмінні переваги організаційної структури;
організаційні активи та знань	– патентні права винахід, корисну модель і промисловий зразок, зареєстровані товарні знаки, авторські права та суміжні з ним права; інші права на об'єкти інтелектуальної власності (нематеріальні активи)
За змістом та характером:	
дані	бази даних, зведені документи, архіви, звіти
інформація	тематичні документи або їх добірка, структуровані бази даних, інтернет-сторінки, сайти, охороні документи інтелектуальної власності, рекламна інформація, тощо;
явні знання (досвід) індивідуальні та колективні	– звіти як результат інтелектуальної праці; – власні твори, статті, монографії; – знання іноземних мов серед працівників;
неявні знання (або досвід) особисті, колективні та суспільні	– індивідуальні та колективні цінності; – імідж, репутація (лояльність клієнтів та партнерів), бренд; – здатності до креативного способу мислення; – критичне ставлення до авторитетів; – культура праці в колективі та стійкість до стресу; – організаційна та корпоративна культура;

інформаційні канали та джерела пошуку-отримання інформації (знань, даних)	<ul style="list-style-type: none"> – організаційні зв'язки та взаємовідносини між персоналом, структурними підрозділами та ділові зв'язки з партнерами в системах: менеджменту якості освіти, мотивації та стимулювання, економічної безпеки, планування та організації освітнього процесу, маркетингу освітніх та наукових послуг, матеріального забезпечення, тощо; – наукові бази даних, архіви, репозитарії наукових праць, бібліотечні фонди, сайти, фахові електронно-пошукові системи, інформаційної мережі управління, інформаційні системи навчального процесу;
За походженням та правом власності (володіння, користування контролювання) або відображення у фінансовій звітності та обліку:	
залучені інтелектуальні активи	нові або унікальні індивідуальні знання та досвід працівників як результат їх інтелектуальної праці;
інтелектуальні ресурси	загальновідомих індивідуальних знань та досвіду, якими володіє працівник в результаті своєї інтелектуальної праці;
власні (зовнішні) активи відносин	– <i>придбаний гудвіл (вартісна оцінка ділової репутації) не визнається в діяльності державного ЗВО відповідно до фінансового законодавства України в державній сфері, але може визнаватися власним активом відносин в приватній сфері;</i>
залучені (внутрішні) активи відносин або ринкові активи	<ul style="list-style-type: none"> – оригінальна інформація із звітів та рекомендації з удосконалення діяльності, що надається аудиторськими фірмами або контролюючими (перевіряючими) організаціями; – нові неявні колективні знання у вигляді колективних зв'язків та каналів інформації, що з'являються в процесі інтелектуальної співпраці та проявляються в укладанні контрактів (на надання освітніх послуг), угод (франшизних, ліцензійних), в отриманні державних та приватних грантів, в надходженнях до благодійних та ендавмент-фондів;
ресурси відносин або ринкові ресурси	<ul style="list-style-type: none"> – імідж (здатність емоційно приваблювати споживача); – ділова репутація (готовність партнерів та контрагентів повертатися до співпраці) закладу, його керівництва та структурних підрозділів; – бренд (широке визнання та високий рівень емоційної довіри); – колективні знання у вигляді корпоративних знань, у тому числі корпоративна (організаційна) культура, рекомендації з удосконалення діяльності з боку аудиторських фірм, партнерів або контролюючих організацій;
власні організаційні активи	<ul style="list-style-type: none"> – патентні права винахід, корисну модель і промисловий зразок, зареєстровані товарні знаки, авторські права та суміжні з ним права; інші права на об'єкти інтелектуальної власності – нематеріальні активи; – актуальна наукова та навчально-методична інформація (монографії, звіти з науки, наукові статі, підручники, посібники, методичні видання тощо);
організаційні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> – ліцензії та дозволи на монопольну інтелектуальну діяльність або монопольне володіння факторами інтелектуального виробництва; – документи про акредитацію освітніх програм; – електронні архіви (репозитарії); – веб-сайти освітніх установ, наукових організацій та наукових видань, тощо; – публічна інформація, загальнодоступна зовнішня та внутрішня інформація у вигляді довідникової інформації; – навчально-методична інформацію (робочі програми, підручники та навчальні посібники, методичні вказівки, тести, наукові статті тощо); – комерційна таємниця та інша інформація з тимчасовим обмеженням доступом або без офіційного визнання та державної реєстрації.
За участю в інтелектуальному виробництві інтелектуальні авуари розрізняються як:	
предмети інтелектуальної праці	навчально-методичні комплекси (робочі програми, підручники та навчальні посібники, методичні вказівки, тести в системі електронних навчальних ресурсів та неелектронні навчальні ресурси);
засоби інтелектуальної та іншої розумової праці	<ul style="list-style-type: none"> – електронні архіви (репозитарії); – веб-сайти наукових організацій та наукових видань; – програмні продукти для професійних розрахунків; – інформаційні освітні технології та системи; – мережеві освітні ресурси (дистанційна освіта);
продукти інтелектуальної праці	публікації про наукові відкриття, патенти на винаходи, зразки нової продукції

(авторська розробка)

Висновки і перспективи подальших досліджень. Запропонована система ознак класифікації інтелектуальних авуарів для державних ЗВО в частині використання:

– ознаки за фактом виникнення та використання (отримання економічних вигід) дозволяє вирізняти інтелектуальний потенціал від капіталу з розподілом інтелектуальних авуарів відповідно на активи та ресурси та виділенням серед них організаційних авуарів, які уявляють собою можливості використання інтелектуальних авуарів та не мають самостійного значення для нарощування капіталу (відновлення потенціалу) в цілому;

– ознаки за походженням та правом власності (володіння, користування та контролювання) створює можливість реалізувати принцип подвійного запису, що лежить в основі використання балансового підходу формування фінансових звітів з подальшим розглядом можливості формування економічної інформації та її структурного аналізу за власним та залученим інтелектуальним капіталом, за змінною та постійною його частиною, за інтелектуальними та організаційними активами, активами відносин;

– інших ознак додає більшої структурованості запропонованому групуванню інтелектуальних авуарів на підставі обґрунтування відмінностей та особливостей їх використання (формування).

Подальші дослідження передбачають уточнення складу видів інтелектуальних активів за методами їх оцінки [10] та за структурними видами інтелектуального капіталу ЗВО: людським капіталом, капіталом відносин (ринковим капіталом) та організаційним капіталом.

Література.

1. Норіцина Н. І. Інтелектуальні ресурси підприємства: охороноздатність та оцінювання / Н. І. Норіцина // Вісник МНТУ. Сер.: Економіка. – 2010. – № 2 (5). – С. 93-102.
2. Возна В. В. Інтелектуальний капітал вищих навчальних закладів: його сутність та структура. Режим доступу : <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.2/101.pdf/>.
3. Кендюхов О. В. Ефективне управління інтелектуальним капіталом: Монографія / НАН України. Інститут економіки промисловості; ДонУЕП. – Донецьк: ДонУЕП, 2008. – 359 с.
4. Бутник-Сиверский А. Б. Интеллектуальный капитал: теоретический аспект / А. Б. Бутник-Северский // Интеллектуальный капитал. – 2002. – № 1. – С. 20-24.
5. Ілляшенко С. М. Інтелектуальний капітал ВНЗ як запорука його інноваційного розвитку: сутність, структура, підходи до оцінки / С. М. Ілляшенко // Маркетинг і менеджмент інновацій, 2011, № 1, с.145-154.
6. Громадяни у пошуках інформації: українські реалії [Текст] / Упоряд. С. Г. Підлуська. – К.: Агенство «Україна», 2005. – 180 с.
7. Пархоменко В. Д. Наукові і організаційні проблеми управління інформаційними ресурсами [Текст] / В. Д. Пархоменко // Науково-технічна інформація. – 2007. – №3. – С.31-36.
8. Чубукова О. Ю., Жарінова А. Г. Складові інтелектуального капіталу в економіці знань. / О. Ю. Чубукова, А. Г. Жарінова // Вісник КНУТД. Спецвипуск Серія «Економічні науки». V Міжнародна науково-практична конференція «Ефективність організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку вищої освіти України». – КНУТД, 2015, с.55-61.
9. Амайстайл Т. М. Как убить творческую инициативу // Креативное мышление в бизнесе. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2011. – 186 с.
10. Хаустова Є. Б. Обліково-аналітичне забезпечення капіталізації інтелектуальних активів в умовах діяльності державного вищого навчального закладу / Є. Б. Хаустова // Інвестиції: практика та досвід, 2016, № 16, с. 14-17.

References.

1. Noritsyna, N. I. (2010), "Intellectual resources of the enterprise: security and assessment", *Visnyk MNTU. Ser.: Ekonomika*, vol. 2 (5), pp. 93-102.
2. Vozna, V. V. "Intellectual Capital of Higher Educational Institutions: Its Essence and Structure", [Online], available at: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.2/101.pdf/>.
3. Kendiukhov, O. V. (2008), *Efektivne upravlinnia intelektualnym kapitalom* [Effective Intelligent Capital Management], DonUEP, Donetsk, Ukraine, p. 359.
4. Butnik-Siverskij, A. B. (2002), "Intellectual capital: theoretical aspect", *Intellektual'nyj kapital*, vol. 1, pp. 20-24.
5. Illiashenko, S. M. (2011), "Intellectual Capital of the University as a Key to Its Innovation Development: Essence, Structure, Approaches to Evaluation", *Marketynh i menedzhment innovatsii*, vol. 1, pp.145-154.
6. *Hromadiany u poshukakh informatsii: ukrainski realii* [Citizens in search of information: Ukrainian realities], Ahenstvo «Ukraina», 2005, Kyiv, Ukraine, p.180.
7. Parkhomenko, V. D. (2007), "Scientific and Organizational Problems of Information Resources Management", *Naukovo-tekhnichna informatsiia*, vol. 3, pp. 31-36.
8. Chubukova, O. Yu. and Zharinova, A. H. (2015), "Components of the intellectual capital in the knowledge economy", *Visnyk KNUVD, Special Issue Series "Economic Sciences"*. V International Scientific and Practical Conference "Efficiency of Organizational and Economic Mechanism for Innovative Development of Higher Education in Ukraine", pp.55-61.
9. Amajstajl, T. M. (2011), *Kak ubit' tvorcheskiju iniciativu* [How to kill creative initiative], Al'pina Biznes Buks, Moscow, Russia, p. 186.
10. Khaustova, Ye. B. (2016), *Oblikovo-analytychne zabezpechennia kapitalizatsii intelektualnykh aktyviv v umovakh diialnosti derzhavnoho vyshchoho navchalnoho zakladu* [Accounting and analytical support for the capitalization of intellectual assets in terms of public higher education institution], *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 16, pp. 14-17.